

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

SANCTI|| IOANNIS|| DAMASCENI OPERA,||

Johannes <Damascenus>

Parisiis, 1577

De hominis creatione atque structura. cap. viii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71880)

D. LOAM. DAMASCENI

ta quadam species, aut una eademque forma in illis reperitur. Etenim dura ac renitentes F
natura corporibus conueniunt.

Nili. Et ant crura eorum recta, & alati pedes eorum, aiebat Exechiel, de angelis verba faciens.
Quibus verbis inflexilem sententia constantiam indicat, naturaque illius in intelligen-
do celeritatem.

Euagrij. Angelos honoramus non ob naturam, sed ob virtutem: ac damus ignominia affici-
mus, propter vitium quod in illis inest.

Philonis. Spiritalis angelorum essentia est. Verum pro re nata subinde sese immutantes, for-
mas humanis similes per sepe assumunt.

DEVM ANGELOS CVSTODES
nobis praefecisse. CAPVT VII. G

Exod. 23.

CCE ego mittam angelum meum ante faciem tuam, vt custo-
diat te in via, vt introducat te in terram, quam preparavi tibi.
Attende tibi ipsi, & audi vocem eius, nec contemnendum pu-
tes. Neque enim dimittet, cum peccaueris. Nomen enim meum
in illo.

Deut. 32.

Constituit numerum populorum iuxta numerum ange-
lorum Dei. H

Mat. 16.

Videte ne contemnatis vnum ex his pusillis. Dico enim vobis, quod angeli
eorum in caelis semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est.

Basilij.

Quoniam Apostolus perspectum habebat angelos tanquam pedagogos quosdam & mo-
deratores hominibus constitutos esse, idcirco testimonij causa eos vocauit.

Didymi.

Probi ac sancti viri lucidos angelos custodes habent: mali autem tenebrosos.

Euagrij.

Scientia ac sapientia opes multos nobis angelos adiungunt. At vir impurus ac flagitio-
sus, etiam ab eo angelo, qui ipsi a puero datus est, disungitur. Etenim spiritualis amicitia in
virtute ac Dei cognitione consistit: quarum opera cum sanctis angelis amicitia nexu copu-
lamur. siquidem homines, quos scelerum poenitet, latitia ansam angelis subministrant. I

DE HOMINIS CREATIONE
atque structura. CAPVT VIII.

Gen. 5.

REAVIT Deus hominem. Ad imaginem suam fecit eum:
masculum & foeminam fecit eos.

2.

Formavit Deus hominem de limo terrae. Et inspiravit in fa-
ciem eius spiraculum vitae. Et factus est homo in animam vi-
uentem. Immisit Dominus soporem in Adam. Cumque ob-
dormisset, tulit vnam de costis eius, & repleuit carnem pro ea. K

Et edificauit Dominus costam in mulierem, & adduxit eam
ad Adam. Et dixit Adam: Hoc est os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Ipsa
vocabitur virago, quia de viro sumpta est. Propter hoc relinquet homo patrem
& matrem, & adhærebit uxori suae, & erunt duo in carnem vnam.

Iob. 10.

Manus tuae fecerunt me, & plasmauerunt me. Carne & pellibus vestisti me, of-
sibus & nervis compegisti me. Memento quia sicut lutum finxisti me: & rursus
in terram reduces me.

Psal. 38.

Veruntamen vniuersa vanitas omnis homo viuens. Veruntamen in imagine
pertransit homo: sed & frustra conturbatur. Auferes spiritum eorum & defi-
cient: & in puluerem suum conuertentur.

Eccl. 3.

Omnia de terra facta sunt, & omnia in terram reuertentur.

Deus

A Deus creauit hominem inextremabile, ad immortalitatem, & ad imaginem similitudinis suae fecit illum. Qui fecisti omnia uerbo tuo, & sapientia tua constituisti hominem, ut dominaretur creatura quae a te facta est, ut disponat orbem terrae in aequitate & iustitia, & in directione cordis iudicium iudicet. Et ego mortalis homo, similis omnibus, & ex genere terreno illius qui prior factus est, & in ventre matris figuratus sum caro, decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine, ex semine hominis, & delectamento fomni conueniente. Et ego natus, accepi communem aërem, & in similiter factam decidi terram, & primam uocem similem omnibus emisi plorans. In inuolumentis nutritus sum, & curis magnis. Nemo enim ex regibus aliud habuit natiuitatis initium. Vnus ergo introitus est omnibus ad uitam, & similis exitus.

Sap. 2.
9.
7.

B Deus creauit hominem de terra, & ad imaginem suam fecit illum. Numerum dierum & tempus dedit illi, & potestatem eorum quae sunt in terra. Et posuit timorem ipsius super omnem carnem, & dominatus est bestiarum & uolatilium. Creauit ex ipso adiutorium simile sibi: consilium & linguam & oculos & aures & cor & scientiam dedit illis. Disciplina & intellectu repleuit illos: & bona & mala ostendit illis. Omnia quae de terra orta sunt, in terram reuertuntur. Ipsi sumus factura, creati ad opera bona in Christo Iesu, quae praeparauit Deus, ut in ipsis ambulemus.

Ecl. 17.
41.
Eph. 2.

C CVM ipse sit creator ac dominus omnium, in operibus suis delectatur. Etenim summo suorum robore caelos fundauit, & incomprehensibili sua industria eos ornauit: terram autem distinxit ab aqua eos ambiente, & super tuto uoluntatis suae fundamento stabiliiuit. Deinde excellentissimum ac prorsus maximum hominem suismet immaculatis manibus ad imaginis suae effigiem finxit. Sic enim ait Deus, Faciamus hominem ad imaginem nostram ac similitudinem nostram. Et fecit Deus hominem: masculum & foeminam fecit eos. Haec igitur omnia cum absoluisset, benedixit ac dixit, Crescite & multiplicamini.

Incerti.

Quisnam duram ossium substantiam condidit? Quis hoc effecit, ut nerui, tanquam uinculis quibusdam inter se constricti, sese contendant, ac membra circa commissuras inflexa laxentur? Quis humores uelut fermentauit, ac sanguine perfudit, mollemque nobis ex terra carnem indidit? Nimirum solus ille praestantissimus artifex Deus, hominem, id est ratione praeditam & animatam imaginem suam, ex humido ac perexiguo semine in matris uulua efficiens, ac uelut e cera effingens. Quis enim est qui prouidet, ne foetus humoris copia & compressione uasorum obrutus, intus praeforetur? Aut quis, postquam utero gestatus est, ac tandem in lucem prodiit, ex imbecilli & exiguo magnum & pulchritudine ac robore praestantem reddit, nisi idem ipse, ut iam dixi, praestantissimus artifex Deus, qui efficiente sua potentia formas, instar pictoris cuiuspiam, in diuersum mutat? Deus immortalitas est, & uita, & incorruptio. Opus autem Dei, homo. Quicquid porro ab immortalitate factum est, immortale sit necesse est. Ac proinde hominem quidem ipsemet effecit: reliqua autem animantium genera aëri, terrae, atque aquis, producenda mandauit. Producant enim, inquit, aquae reptilia uiuentium animarum, & uolatile super terram, sub firmamento caeli. Et producat terra animam uiuentem secundum genus. At in homine non item dixit, Producat: sed, Faciamus hominem ad imaginem nostram & similitudinem. Et assumpsit Deus limum e terra, & finxit eum.

Methodij.
Gen. I.

Ut Deus corpus quidem creauit, sed non morbum: ita animam quoque fecit, sed non peccatum. Vitio autem imbuta est anima, postquam ab eo, quod natura consentaneum erat, deflexit. Erat quondam Adam sursum, non quidem loco, sed animi destinatione. Cur autem in uentem indumenta ipsi non statim constructa sunt? Nimirum quia nec naturalia ea, neque arte elaborata esse conueniebat. Naturalia enim brutis pecularia sunt, ut pennis, pili & crassae pelles: quippe quae & algores & aestus ferre queant. At hominem decebat proportione sua erga Deum charitatis diuersa quoque bonorum praemia referre. Considera quanam sit ea potentia, quam anima carni impertit, ac rursum quanam a car-

Basilius
Ho. Quod
Deus non
est auctor
malor.
Eiusd. in
dict. Scrip.
Attende
tibi ipsi.

ne ad animam condoleantia redeat: Quonam modo corpus vitam ab anima sumat: ac rursum anima dolores a corpore contrahat: Quenam disciplinarum velut promptuaria habeat: Qui fiat, ut eorum, quæ subinde accedunt incrementum, antecedentium cognitioni velut tenebras quasdam minimè offundat, verum distincta & dilucida memoria in ea animi parte, quæ principatum tenet, tanquam in area quadam columna insculptæ conferuentur: Quonam modo animus, ad carnis vitia prouolutus, pulchritudinem suam amittat, ac rursus, contractas vitij sordes per virtutem abstergens, ad creatoris Dei similitudinem redeat. Iam post animæ contemplationem, corporis quoque structuram, si lubet, animaduerte, atque admirare, quemadmodum eximius ille artifex accommodatum in eo domicilium animæ ratione prædita construxit. Ex omnibus animantibus solum hominem rectum condidit, ut te ex ipsa figura vitam à cœlesti cognatione consecutam esse perspicias. Etenim quadrupedia omnia animantia in ventrem prona sunt: at homini promptus est in cœlū prospectus: ut nec ventri, nec ijs quæ sub ventre sunt, operam æet, verum omni animi contentione ad supera proficiatur. Deinde ipsius capite altissima sede posito, sensus eos, qui summo in pretio sunt, in ipso defixit. Illic visus, auditus, gustus, olfactus, omnes vicini inter se sedibus collocati. Et quanquam in exigua & angusta regione comprimantur, nullus tamen eorum vicini organo impedimentum affert.

Ex nihilo in ortum producti, atque ad Creatoris imaginem effecti sumus. Mentem & sermonem, quibus natura nostra numeris omnibus absoluitur, habemus: quorum opera Dei cognitionem consecuti sumus.

Mundus hic & mortalis est, & morientium regio. Quoniam enim composita & concreta est rerum earum, quæ in aspectum cadunt, natura: atque ita comparatum est, ut quicquid compositum est, tandem dissoluatur, & intereat, profectò necesse est, ut nos, qui in mundo viuimus, ac pars mundi sumus, natura quoque vniuersi participes simus.

Hom. 1. in Hexam. Quæ à tempore initium duxerunt, ut tandem quoque finem habeant, prorsus necesse est. Si mundus temporale initium habet, de fine nihil est quod dubites.

Nat. in Apolog. Quisnam est qui per sapientiam suam hominem condidit, eaque, quæ inter se dissidebant, copulauit, ac puluerem cum spiritu commiscuit, atque animal visibile, & ab aspectu remotum, composuit, temporarium & immortale, terrenum & cœleste, Deum attingens, nec tamen comprehendens, ad eum appropinquans, & ab eo remotum?

Orat. de paup. a-mor. Corpori huic quonam modo coniunctus sim, haud equidem scio: quoque pacto simul & imago Dei sum, & cum cœno volutor: quod & cum incolumi valetudine est, bello me insectatur, & cum bello premitur, excruciat, mœrorèque afficit: quod & ut conseruum amo, charumque habeo, & ut inimicum infestumque detestor: quod & ut vinculum fugio, & ut eiusdem hereditatis particeps, reueor. Si macerare & debilitare contendam, iam non habeo, quo socio & ministro ad res præclarissimas obeundas utar, nimirum haud ignorans cuiusnam rei causa procreatus sim, quidque mihi faciendum sit, ut per actionem ad Deum ascendam. Sin contrà, ut cum adiutore & ministro, mitius indulgentiusque agere mediter, nulla iam ratio occurrit, qua rebellantis impetum fugiam, omninoque à Deo excidam necesse est, corporis compedibus degrauiatus, in terram detrahentibus, vel detinentibus. Hostis est blandus & facilis: insidiosus amicus. Proh Deum immortalem, quæ isthac coniunctio est? quæ inimicitiarum dissidijque ratio? quod vereor, amplector: quod amo, perhorresco. Antequam bellum geri cæptum sit, in gratiam cum eo redeo: antequam pax sit constituta, ab eo dissideo. Quanam hoc Dei sapientia, quonam magno & arcano consilio mihi accidere dicam? An hoc agit, ut cum Dei pars simus, atque supernè fluxerimus (ne ob huiusmodi dignitatem insolèter efferamur, atque Creatorem contemnamus) ob eam, quæ nobis est cum corpore, colluctationem ac dimicationem, eum semper intueamur, omnesque spes nostras in eo positas habeamus, sicque connexa nobis infirmitas dignitatem tanquam freno quodam coërceat? An ut intelligamus nos maximos simul atque abiectissimos esse, terrenos & cœlestes, temporarios & immortales, lucis & ignis, siue tenebrarum, heredes, prout scilicet ad alterutrum horum nobis propendere contigerit? Hæc nostra temperatio est, atque ob has causas, quantum quidem ipse perspicere possum, ut cum imaginis

A imaginis dignitas nobis animos extulerit, terra eosdem deprimat, contrahat que.

Ordo ex massa, partim rationali, partim a ratione auersa, hominem, rationale animal, ^{orat. de moder. in} construxit, atq; arcano & ineffabili modo terram cum mente, mentem cum spiritu vinxit. ^{dissput. seru.} Et, ut mirabilius quiddam in figmento suo atque opere patreret, idem ipsum & conser- uauit, & dissoluit. Alterum enim superinduxit, alterum subduxit, non secus atque in aquarum fluxu: corporique mortali immortalitatem per solutionem comparauit.

Quae hac mixtio nostra est? Quis motus? Quomodo id quod immortale est, cum re mortali copulatum est? Qui sit, ut anima circumferatur, & vitam impertiat, & affectuum sic particeps? Qui sit, ut mens, & circumscripta sit, & nullis terminis includatur? in nobis maneat, & motus fluxionisque celeritate omnia perlustret! Qui sit, ut sermonis opera percipiatur & comunicetur, ac per aërem grassetur, & cum rebus ipsis ingrediat? Qui sit, ut cum sensibus consuetudinem habeat, ac rursus a se ipsis in seipsam colligatur?

B Non ut edamus & bibamus & induamur, orti sumus: Verum ut arrepta diuina philosophia vitium fugiamus, ac virtutem amplexemur. Nam quod, non ut edamus & bibamus, sed ob alia longe maiora ac praestantiora in lucem editi sumus, audi quam causam conditus. Deus asserat, cur hominem condiderit. Nam cum eum effingeret, ad hunc modum locutus est, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Deo porro similes effici- mur, non cum edimus & bibimus, & induimur (Deus enim nec edit, nec bibit, nec vesti- bus utitur) sed cum iustitiam colimus, & humanitatis speciem edimus, & benignitati ac mansuetudini studemus, & proximorum calamitatibus commouemur, ac deniq; genus omne virtutis consecramur. Quandoquidem edere & bibere, nobis cum brutis commune est, neque, quantum ad hoc attinet, vlllo modo praestantiores illis sumus.

C Quid utilitatis attulerunt, qui apud Graecos eruditionis laude floruerunt, dum sermo- nes illi quidem commēti sunt, Verum sermonum datorem minime cognouerunt? Quidnam quae so fructus hominum generi attulit Plato, dum linguam quidem dilatauit, ^{adatus} rum nullo beneficio animam affecit? An non ij qui de anima longos tractatus edide- ^{ad Plato- nis nome.} runt, in seipsis animam exhalauerunt, dum eum, qui animam ipsis inspirauerat, haudquaquam agnoscere voluerunt? Nam si omnium rerum parentem & effectorem cognouissent, Mosis utique fidem adhibuissent, dicenti, Et creauit Dominus hominem de limo terrae, & inspi- ^{Gene. 2.} rauit in faciem eius spiraculum vitae, & factus est homo in animam uiuentem. Vides quo pacto Dei opus homo sit, animatus inquam ille Dei thesaurus, illa ratione praedita ani- mantis radix, ille in costa foemina gestans. Vides quemadmodum effectus sit homo: quem admodum mirabiliter factus Adam. Mirabiliter creatus est: & supra naturam genuit. Naturali quidem modo Cainum & Abelem procreauit, velut his verbis testatur Scri- ptura, Cognouit Adam uxorem suam, & concepit, & peperit: quod autem naturam exce- ^{Gene. 4.} dit, illud est, quod quaeritur, nempe quonam pacto Heuam uxorem suam & filiam genuit. Quamuis enim Deus eam condidit, tamen costam ab Adam mutuatus est. Quocirca dum eam effingeret, immisit soporem ac stuporem in Adam, & tulit unam de costis ip- sius, & repleuit carnē pro ea. Verum tamen si altissimo somno obdormierit Adam, non tamen eum fugit, quid Dominus clam egressus. Adam enim Heuam duntaxat vidit, ac statim costam suam tetigit, seque, quod deerat, cum carnis incremento dedisse cōperit, atque animal

E ratione praeditum suscepisse. Ob eamque causam cum Deus foeminam ad Adamum adduxisset, ut videret quonam eam nomine nuncuparet, respondens Adam ad Deū dixit: Quid mihi, o here, hāc tanquam ignotam & peregrinam adduxisti? Nō mihi stupori est hoc spectaculum. Carnem enim meam agnouit. Animal rationis compos mihi donasti. Etsi figura dissidet, natura tamen copulatur. Itaque virago vocetur: quonia de viro sumpta est, & ex costa formata. Ac proinde sub imperio sit. Neque enim ex capite, sed ex latere, sumpta est.

Primo annorum septenario dentes enascuntur. Secundo genitale semen emitti incipit. Philo. Tertio barba crescit. Quarto vires auferunt. Quinto inuendi matrimonij tēpus est. Sexto Aetatis prudentia initiū sumit. Septimo sibi roborantur, ac menti & rationi incrementū accedit. ^{humana- rum di- uisio.} Octauo utraq; perficitur. Nono sedatis affectibus lenitas & mansuetudo oritur. Decimo optandus vita finis cōtingit, nimirū corporis mēbris adhuc integris. Solet enim longa senectus mēbra omnia debilitare atq; infringere. At Verò Hippocrates medicus atates septē

esse ait, nimirum infantiam, pueritiam, adolescentiam, iuuentutem, virilem aetatem, pro-
suetam, & senilem. Has porrò septenarijs quidem metitur, non tamen cōtinuis. His autem
verbis utitur: In hominis natura septem sunt temporum vicissitudines, quas aetates appel-
lant, infans, puer, adolescens, iuuenis, vir, aetate prouectus, senex. Infans, vsque ad septem
annos est, hoc est quoad dentes eduxerit. Puer, quoad semen emiserit, hoc est vsque ad quar-
tum & decimum annum. Adolescens, quoad prima lanugo oriatur, hoc est ad tres anno-
rum hebdomades. Iuuenis, quoad totum corpus creuerit, hoc est vsque ad quatuor hebdo-
mades. Vir, vsque ad vndequingagesimum, hoc est septem annorum hebdomades. Sene-
scens, vsque ad sextum & quinquagesimum annum, hoc est septies octauum. Deinceps au-
tem senex. Enimuerò fieri potest, vt quispiam in anno tricesimo auis sit nempe vt decimo-
quarto anno pubescat, ac semē emittat: quod autem satum est, intra vnius anni spatium in
lucem editum, rursus decimoquinto anno simile sibi gignat.

Quicquid principium habet, finem quoque admittit. Quod autem finem admittit, cor-
ruptioni etiam obnoxium est.

De arbitrij libertate: quòd nobis à Deo data sit: & quòd in nobis situm
sit vel salutem consequi, vel perire. CAP. IX.

Dent. 3.

Psal. 34.

Eccli. 15.

Estes inuoco hodie coelum & terram, quòd proposuerim vo-
bis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem.

Dic anima mea, salus tua ego sum.

Deus ab initio creauit hominem, & reliquit eum in manu
consilij sui. Apposuit tibi ignem & aquam: ad quod vo-
lueris, porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bo-
num & malum. Quod placuerit ei, dabitur illi.

Luc. 17.

Rem. 6.

Ecce regnum Dei intra vos est.

An nescitis quòd cui exhibetis vos seruos ad obediendum, serui estis ei cui
obeditis?

Ignat.

epist. ad

Smyrn.

Basil.

Volentibus nobis bene agere, Deus ad largiendum promptus est.

Posui, inquit, ante faciem tuam vitam & mortem, bonum & malum, duas inter se pu-
gnantes naturas. Perpende ad iudicij tui examen, ac sedulo pondera, vtrum tuis rationi-
bus conducibilius sit, nimirum breuem ac temporaria voluptatē eligere, ac per eam sem-
piternam mortem accipere, an contra colenda virtutis causa arumnas & molestias am-
plexari, ac per eas nunquam intermoriturus delicias tibi conciliare.

Homil.

Quod

Deus non

est auct.

mal.

Gregor.

Nll.

Inferni mala non Deum authorem habet, sed nos ipsos. Initium enim & radix omnis
peccati in nobis sita sunt, atque in arbitrij nostri libertate.

Anima regiam suam dignitatem & sublimitatem, procul à plebeia vilitate sciun-
ctam, hinc ostendit, quòd nullius dominio mancipata sit, ac liberam voluntatē suarum po-
restatem habeat, arbitratiq; suo gubernetur. Cuius enim alius hoc est, quàm regis? Am-
plectamur benedictionem: ac maledictionem fugiamus. In nobis enim situm est vtrum li-
buerit eligere, illud nimirum ad quod studio atque animi alacritate propensiores fuerimus.

Chryf.

Deus ne-

minē m-

uitum

trahit.

Non semper nobiscū recta loquitur Deus: nō quod id nequeat (absit:) verum ob imbe-
cillitatē nostrā. Potest enim ipse vel nutu solo quicquid vult efficere. At nos potestatis no-
strae semel effecti, nō sustinemus ipsi in omnibus rebus obsequi. Quòd si inuitos nos ac re-
pugnantes traheret, nimirum eam, quam dedit, potestatis libertatem nobis eriperet.

Cum exploratum habeamus, quòd & velle & currere in nobis situm sit, Deum & per
voluntatem & per cursum ad opem nobis ferendam pertrahamus. Eo autē pertracto, ad
optatum rerū finē peruenimus. Expergiscamur igitur, fratres, atq; ad anima salutē nihil
non studij ac diligentiae adhibeamus: vt posteaquam hic aliquātisper in laboribus versa-
ti fuerimus, in immortalis ac senectutis experte seculo bonis immortalibus fruamur.

Iustin.

Cum Deus hominem primū effingeret, ipsius naturam ex eiusdem voluntate pende-
re voluit, experimenti gratia mandatū vnum ei imponens: quòd si seruasset, in im-
mortalis sede ipsum collocaturus esset: sin illud violaret, in contraria.

In